Udenrigsministeriet
Direktionssekretariatet

Sendt pr. e-mail til:
louhol@um.dk og studdsek@um.dk

Dato 21. januar 2016
J.nr. 301.20/31152

Høringssvar fra Dansk Institut for Internationale Studier vedr. forslag til ændring af lov om Dansk Institut for Internationale Studier

Generelle bemærkninger

Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) har med undren noteret sig regeringens ønske om gennem en lovændring at sætte paragraf 2 i instituttets vedtægter ud af kraft og ændre instituttets hjemsted fra København til Aarhus.

DIIS finder det juridisk problematisk, fagligt ubegrundet og økonomisk uansvarligt at gennemtvinge en udflytning af instituttet, væk fra dets primære samarbejdspartnere og kernebrugere.

Juridiske aspekter

Som det fremgår af bemærkningerne til det fremsendte lovforslag ledes DIIS som uafhængig, selvejende institution af en bestyrelse, der har ansvaret for alle væsentlige spørgsmål om instituttets faglige arbejdsområde, økonomi og forvaltning. Dette har været tilfældet, siden DIIS blev etableret pr. 1. januar 2003 som en del af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM) ved lov nr. 411 af 6. juni 2002. For blot fire år siden, i forbindelse med nedlæggelsen af DCISM og vedtagelsen af den gældende lov om DIIS (lov nr. 554 af 18. juni 2012), besluttede Folketinget at fremhæve og styrke DIIS' uafhængighed yderligere. Siden DIIS-lovens ikrafttrædelse den 1. januar 2013 har der således ikke været medlemmer udpeget af stats-, udenrigs- og forsvarsministeren i instituttets bestyrelse.[1]

Det fremgår af bemærkningerne til den gældende lov om DIIS samt Folketingets behandling af denne, at Folketingets hensigt var at udelukke muligheden for politisk regulering af instituttets virke ved at gøre DIIS til en uafhængig, selvejende institution (særligt forvaltningssubjekt) *uden for* den sædvanlige offentlige styringskæde, da det sædvanlige over-/underordningsforhold mellem ressortministerium og institution slet ikke fremgår af loven om DIIS.

DIIS finder det derfor særdeles problematisk – både juridisk og principielt – at regeringen ved at inddrage DIIS i sine generelle planer om udflytning af statslige arbejdspladser forsøger at fratage en selvejende institutions uafhængige bestyrelse beslutningskompetencen på så væsentligt et område som spørgsmålet om hjemsted. Det er en nærliggende bekymring, at der med dette

[1] Bestyrelsens ni medlemmer udpeges af Det Frie Forskningsråd (2), Det Udviklingspolitiske Råd (2), Rektorkollegiet under Danske Universiteter (4) samt medarbejderne ved instituttet (1).

DIIS · DANSK INSTITUT FOR INTERNATIONALE STUDIER
Østbanegade 117 | 2100 København Ø | Tel +45 32 69 87 87 | Fax +45 32 69 87 00 | diis@diis.dk | www.diis.dk

skridt åbnes for, at også andre væsentlige spørgsmål kan tages ud af bestyrelsens hænder i fremtiden.

Faglige aspekter

Det fremgår af det fremsendte lovforslag, at regeringen ikke har en faglig begrundelse for sit ønske om at flytte DIIS. Lovforslaget angiver ikke nogle selvstændige begrundelser for beslutningen om at flytte DIIS, men henviser alene til regeringens generelle planer om udflytning af statslige arbejdspladser. Bemærkningerne til lovforslaget angiver da heller ikke nogen positive konsekvenser, som regeringen ser frem til at opnå ved en flytning af DIIS. Der er derimod angivet flere negative konsekvenser, herunder et muligt produktionstab.

DIIS deler til fulde denne vurdering. Der er intet fagligt belæg for at flytte DIIS, og instituttets muligheder for at varetage de opgaver, der fremgår af loven om DIIS[2], vil kun blive forringet ved en flytning.

Regeringen har i sin udflytningsplan angivet flere årsager til, at visse statslige institutioner *ikke* kan flyttes fra hovedstaden, herunder at flere "myndigheders opgavevaretagelse kræver hyppig kontakt til andre myndigheder, Folketinget og øvrige samarbejdspartnere, som er lokaliseret i hovedstadsområdet". Dette gør sig i høj grad gældende for DIIS, set i lyset af både DIIS' arbejdsfelt og virkemåde. Overalt på kloden foregår den udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske diskussion primært i og omkring hovedstæderne. Det er ikke tilfældigt, at DIIS' søsterinstitutioner i andre lande alle er placeret i disse landes hovedstæder, ofte i umiddelbar fysisk nærhed af parlament og centraladministration. Ønsket om at bringe statslige institutioner tættere på brugerne, som regeringen lægger vægt på i sin generelle udflytningsplan, taler i DIIS' tilfælde entydigt *imod* at flytte DIIS væk fra hovedstadsområdet. DIIS er nær på sine brugere nu. Det vil instituttet ikke være efter en flytning.

DIIS-medarbejdere briefer og deltager løbende i et stort antal arbejdsgrupper, høringer samt faglige og formidlende arrangementer for Folketinget, ministerier og underliggende myndigheder, udenlandske ambassader samt forsknings- og NGO-miljøer – institutioner der helt overvejende er placeret i og omkring hovedstaden. Det er instituttets klare vurdering, at værdien af dette arbejde i endog meget høj grad afhænger af det personlige møde, den jævnlige kontakt og den lette adgang til at arrangere møder – muligheder, der forringes betydeligt ved en flytning fra København til Aarhus.

DIIS er en internationalt anerkendt forskningsinstitution og er den suverænt højest rangerede danske tænketank i den førende internationale opgørelse over de vigtigste tænketanke i verden. Denne internationale anseelse skyldes i høj grad instituttets placering tæt på centraladministrationen, udenlandske ambassader og internationale organisationer, herunder FN-byen, samt vigtige forsknings- og NGO-miljøer, der overvejende er lokaliseret i hovedstadsområdet. Flyttes DIIS fra hovedstadsområdet, fjernes instituttet fra sine primære samarbejdspartnere og brugere, hvilket ikke kan undgå at gå ud over relevansen, aktualiteten og detaljerigdommen i instituttets arbejde.

Instituttet har i en årrække holdt omtrent 100 arrangementer om året, hvoraf langt de fleste har været åbne for den brede offentlighed. DIIS har således skabt en platform, hvor bl.a. politikere, embedsmænd, forskere, studerende, journalister og udenlandske diplomater har kunnet drøfte og formidle aktuelle problemstillinger inden for internationale forhold i en bred

---

[2] DIIS er oprettet med det formål at styrke uafhængig forsknings-, analyse-, udrednings- og informationsvirksomhed i Danmark om internationale forhold inden for det brede udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske område. DIIS arbejder for opfyldelsen af sit formål ved at: 1) udføre, fremme og samordne uafhængig forskning om internationale forhold; 2) følge den internationale udvikling mhp. at vurdere og fremkomme med uafhængig analyse af og anbefalinger om Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation og muligheder i en bred politisk, økonomisk og kulturel sammenhæng, herunder Danmarks placering i forhold til udviklingspolitiske problemstillinger; 3) udarbejde redegørelser og udredninger efter anmodning fra Folketinget og regeringen eller på eget initiativ inden for instituttets virkefelt og på institutdirektørens ansvar; 4) formidle forskningsresultater, analyser og viden og udøve dokumentations- og informationsvirksomhed, herunder biblioteksvirksomhed, om internationale forhold; 5) medvirke ved forskeruddannelse i samarbejde med andre forskningsinstitutioner, herunder støtte udvikling af forskningskapacitet i udviklingslandene, og gennemføre videreuddannelse for instituttets brugere; og 6) fungere som bindeled mellem danske og internationale forskningsmiljøer inden for instituttets virkefelt.

forstand. Gæstetalerne ved DIIS-arrangementer er jævnligt udenlandske forskere, politikere eller embedsmænd, der er i København i anden anledning. De vil ligesom hovedparten af de øvrige oplægsholdere ofte have vanskeligt ved at afsætte tid til at rejse til Aarhus, alene for at deltage i et DIIS-arrangement. Med en flytning væk fra hovedstadsområdet forventer DIIS således at kunne tilbyde væsentligt færre arrangementer. Hertil kommer, at tilhørerskaren til instituttets arrangementer også vil være langt mere begrænset og snæver, hvormed formidlingen af forskningsbaseret viden inden for internationale forhold vil blive reduceret betragteligt. Omtrent halvdelen af de tilmeldte til DIIS' offentlige arrangementer er fra institutioner, der kun ligger i hovedstadsområdet (ministerier og andre offentlige myndigheder, ambassader og internationale organisationer, konsulentfirmaer, NGO'er samt landsdækkende mediers udlandsjournalister).

Økonomiske aspekter

DIIS flyttede i sommeren 2013 fra Christianshavn til et billigere lejemål i Københavns Nordhavn – en flytning, som instituttet selv finansierede gennem opsparede midler fra årene op til flytningen, hvor budgetreformen endnu ikke var indført. DIIS har derfor meget friske erfaringer med omkostningerne ved en flytning, herunder hvor lang tid det tager, før faste rutiner og arbejdsgange er genetableret, og produktiviteten genoprettet.

DIIS anslår i sin implementeringsplan for en eventuel flytning, at det vil koste godt 34 mio. kr. at flytte instituttet med samtlige medarbejdere til Aarhus. Beregningen af denne samlede flytteudgift er behæftet med en lang række usikkerhedsfaktorer. Det vides på nuværende tidspunkt ikke hvor mange medarbejdere, der i givet fald vil flytte med til Aarhus, ligesom der også er en række ubekendte vedrørende et fremtidigt lejemål i Aarhus. Trods disse usikkerheder er det vurderingen, at den endelige udgift næppe vil afvige væsentligt fra dette overslag. DIIS forventer ikke at kunne opnå en huslejebesparelse ved endnu en flytning. Huslejeniveauet i Aarhus er typisk på niveau med København, og DIIS er som nævnt for få år siden flyttet fra indre by til et af de billigere områder i København. Kun 52 af DIIS' nuværende cirka 86 medarbejdere (ekskl. studentermedhjælpere) er fastansat, mens de øvrige 34 er ansat på tidsbegrænsede projektbevillinger med udløb i årene frem til 2019.

De 34 mio. kr. i flyttebudgettet dækker alene over den engangsudgift, der vil være forbundet med selve den fysiske flytning og de personalerelaterede aspekter ved denne flytning. Hertil kommer en række løbende ekstraudgifter for instituttet, hvis hjemstedet fremover skal være i Aarhus. I dag ligger DIIS placeret blot 26 minutter med offentlig transport fra en international lufthavn, hvilket betyder DIIS er nem at komme til for internationale gæster med kun kort tid til rådighed.

Lufthavnen i Aarhus har kun særdeles begrænsede internationale forbindelser, hvilket er ensbetydende med, at langt størstedelen af DIIS' internationale gæster (fx ifm. DIIS' mange konferencer og seminarer) skal bruge tid på en indenrigsflyvning mellem København og Aarhus (Tirstrup) og retur igen. Hertil kommer transport fra Tirstrup til DIIS' kommende domicil, der p.t. er planlagt af Bygningsstyrelsen til at ligge i Højbjerg – hele 75 minutter fra Tirstrup med offentlig transport. Alt efter de internationale flyforbindelser for den rejsende kan der endvidere blive behov for en overnatning i Aarhus eller København, hvilket sammen med udgiften til indenrigsbilletten sagtens kan løbe op i flere tusinde kroner pr. gang, når transport mellem Tirstrup og Højbjerg samt eventuel forplejning lægges til.

Det samme bliver tilfældet for DIIS-forskernes hyppige rejser til internationale konferencer og workshops, hvor tilsvarende merudgifter vil udhule DIIS' rejsebudget og resultere i betragtelig spildtid. Hertil kommer de ekstra udgifter, når DIIS-forskere skal briefe myndigheder i København og deltage i arbejdsgrupper, konferencer o.l., som også oftest afholdes i hovedstadsområdet på de områder, som DIIS forsker i.

DIIS forventer som nævnt ikke at kunne indhøste en huslejebesparelse ved at flytte til Aarhus, og da regeringens udflytningsplan ikke nævner noget om øgede bevillinger til de udflyttede myndigheder, må det antages, at øgede fremtidige udgifter – ud over de 34 mio. kr. til selve flytningen – vil skulle findes inden for institutionernes eksisterende budgetter. Placeres DIIS i en

anden landsdel end hovedstadsområdet, vil det utvivlsomt medføre øgede udgifter pr. enkeltrejse for instituttets gæster og egne medarbejdere, da ingen danske byer har internationale forbindelsesmuligheder på niveau med København.

De øgede udgifter – og tidsforbrug – til indenrigsrejser vil betyde færre formidlende arrangementer og mindre international interaktion for DIIS' forskere, hvilket i sidste ende betyder en væsentlig forringelse af vilkårene for DIIS' forskning og brugerne af instituttet. Da netop forskning og formidlingen af denne er DIIS' primære opgaver, vil en flytning af instituttet væk fra hovedstadsområdet betyde, at regeringen og skatteyderne får langt mindre for pengene. Det kan ikke være intentionen bag regeringens udflytningsplan.

Konkrete bemærkninger

Som begrundet ovenfor finder DIIS lovforslaget juridisk problematisk, fagligt ubegrundet og økonomisk uansvarligt.

DIIS skal på den baggrund gøre følgende konkrete bemærkninger:

Bemærkninger til § 1

DIIS finder det uforeneligt med instituttets status, opgaver og drift at placere instituttet uden for hovedstadsområdet.

Bemærkninger til § 2

Såfremt loven måtte blive vedtaget, finder DIIS datoerne angivet i denne paragraf hensigtsmæssige pga. det gældende opsigelsesvarsel på DIIS' nuværende lejemål, der tidligst kan opsiges til fraflytning pr. december 2017.

Bemærkninger til § 3

DIIS har ingen bemærkninger til denne paragraf.

Med venlig hilsen

Nanna Hvidt
Direktør

Laurids S. Lauridsen
Bestyrelsesformand